De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2002.

WIM DEEBEN

Inleiding

In 2002 is er in de Kempen weer naar nesten van de Huiszwaluw gekeken. Ten opzichte van het jaar 2001 is er in drie plaatsen meer geteld namelijk in Acht, Zandoerle en Bladel. Bij de locaties in Zandoerle en Reusel zijn de gegevens van 2001 nog achterhaald. Bij een aantal aandachtige lezers van de "Blauwe Klauwier" (jrg. 28, no.1) kwamen de gegevens van Eindhoven, Breugel en Steensel over de jaren 1999 en 2000 nog boven tafel. Als deze trend zich voortzet, dat er elk jaar, in drie plaatsen wéér geteld gaat worden, zijn we als Vogelwerkgroep goed bezig. Dan krijgt een vogelsoort waar het niet goed mee gaat, veel aandacht!

Overzicht 1984 tot en met 2002

In tabel 1 is een overzicht te zien van de getelde nesten in de loop van de afgelopen 19 jaar. Ook is de telintensiteit per jaar aangegeven. Die staat voor het aantal plaatsen waar de Huiszwaluwen geteld zijn in dat jaar.
In figuur 1 zijn deze resultaten overzichtelijk weergegeven: zowel van de aantallen als van de telintensiteit.

Figuur 1: Aantal nesten van de Huiszwaluw in de Kempen (witte balken) en het aantal plaatsen waar is geteld (zwarte staafjes) in de periode 1984-2002.

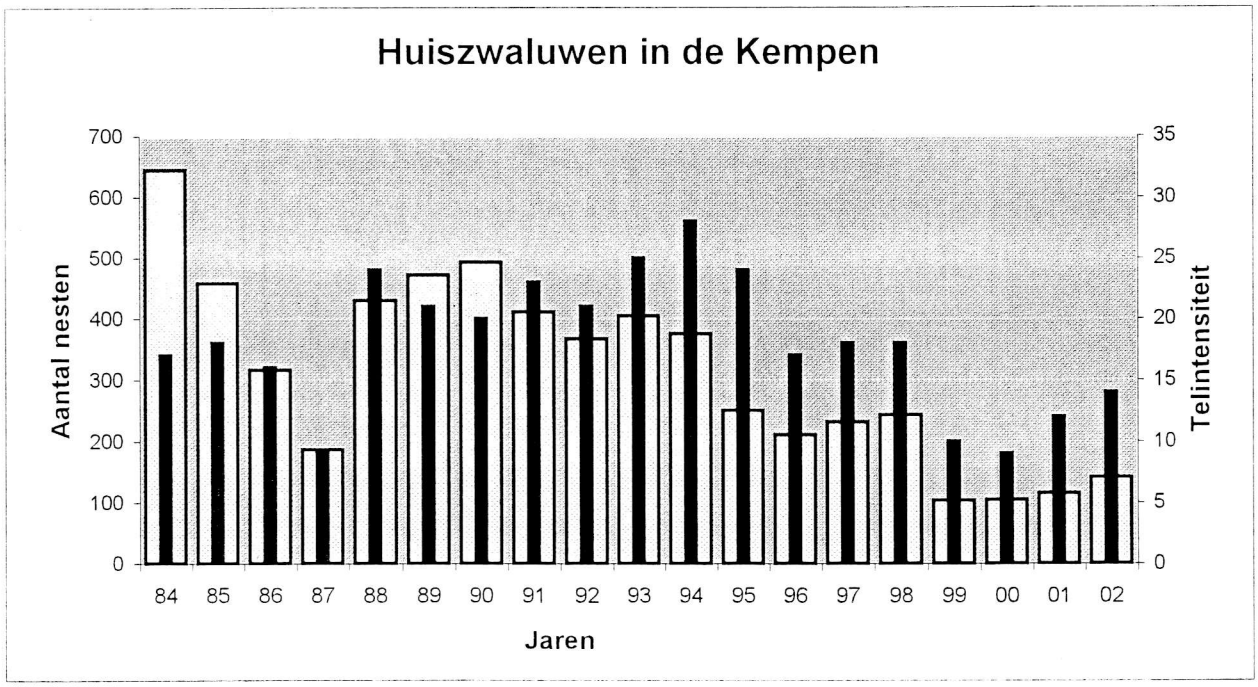

Bespreking per plaats

Acht, na vier jaar weer geteld, ten opzichte van 1998 een grote afname.

Bladel, mager aantal maar er wordt weer geteld, dus toch een vooruitgang.

Tabel 1: Overzicht getelde Huiszwaluwnesten in de Kempen 1984-2002

Plaats Jaar	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02
Aalst	0	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Acht	--	6	8	11	11	16	9	12	10	--	17	19	26	26	27	--	--	--	5
Bergeijk	--	8	6	--	6	7	6	3	7	8	8	7	4	4	1	--	--	--	--
Bladel	--	39	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1
Breugel	24	20	9	9	12	13	12	5	9	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1
Budel	--	--	--	--	31	31	22	20	14	6	5	2	16	11	7	--	--	--	--
Budel Dorplein	--	--	--	--	30	25	25	26	26	23	12	10	--	--	13	--	--	--	--
Budel Schoot	--	--	--	--	10	7	12	3	6	2	2	1	--	--	--	--	--	--	--
Casteren	27	--	--	--	6	12	--	--	--	14	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Duizel	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0	--	--	--	--	--	--	--
Eindhoven	97	82	53	42	29	31	25	29	30	23	18	17	24	20	21	6	3	3	20
Geldrop	77	32	36	40	44	49	56	39	32	16	19	24	17	20	16	14	--	8	5
Hapert	33	13	14	13	21	17	17	11	10	--	12	6	--	--	--	--	--	--	--
Heeze	1	8	15	18	21	13	10	4	8	4	14	16	13	8	14	20	25	18	19
Hoogeloon	37	33	--	--	--	--	--	--	--	7	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Knegsel	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	4	2	--	--	--	--	--	--	--
Leende	34	23	--	5	4	3	11	6	6	8	9	6	5	6	2	0	0	0	0
Leenderstrijp	--	--	--	--	--	--	--	--	--	45	35	32	33	32	53	--	--	--	--
Luyksgestel	37	21	19	--	24	22	25	22	19	23	18	18	8	9	10	--	--	--	--
Maarheeze	--	--	--	--	2	45	51	42	36	33	31	--	--	33	--	--	--	--	--
Nuenen	73	43	38	21	19	--	--	16	12	18	18	12	--	--	--	--	--	--	--
Oerle	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0	--	--	--	--	--	--	--	--
Reusel	68	46	--	--	44	49	49	28	27	15	16	17	11	3	3	2	2	0	1
Riethoven	--	8	2	--	3	0	--	0	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Schadewijk	--	--	0	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Soerendonk	--	--	--	--	34	39	27	26	27	19	19	--	--	11	--	--	--	--	--
Son	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0	0	0	0	--	--	--	--	--	--
Steensel	21	26	26	27	32	30	30	27	19	19	6	3	9	8	5	3	1	2	2
Sterksel	--	--	--	--	--	--	--	--	--	40	48	--	--	--	19	18	21	19	20
Veldhoven (Run)	40	21	29	--	21	34	40	33	38	18	21	25	17	25	32	28	33	16	17
Veldhoven (Boerenbond)	--	--	--	--	1	--	--	--	2	6	9	11	13	6	6	11	18	23	21
Waalre	40	--	29	--	--	--	33	30	--	25	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Weebosch	23	19	14	--	3	4	7	6	8	9	7	2	2	1	1	--	--	--	--
Westerhoven	12	10	18	--	22	25	26	22	20	20	17	9	12	8	12	--	--	23	25
Wintelre	--	--	--	--	0	--	--	--	--	--	8	10	--	--	--	--	--	--	--
Zandoerle	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0	--	--	--	--	--	--	2	4
Totaal	644	458	316	186	430	472	493	411	366	404	375	251	211	232	243	103	104	115	141
Telintensiteit	*17*	*18*	*16*	*9*	*24*	*21*	*20*	*23*	*21*	*25*	*28*	*24*	*17*	*18*	*18*	*10*	*9*	*12*	*14*

Breugel, al zeven jaren met één broedgeval stabiel gebleven.

Eindhoven, gelukkig is er weer meer, in verschillende wijken geteld; ten opzichte van 1998 nagenoeg stabiel gebleven.

Geldrop, kent een grote afname 37.5%.

Heeze, nagenoeg stabiel gebleven.

Leende, voor het vierde jaar géén broedgeval.

Reusel, van nul naar een broedgeval

Sterksel, nagenoeg stabiel gebleven.

Steensel, nagenoeg drie jaar stabiel gebleven.

Veldhoven (de Run), nagenoeg gelijk gebleven na de enorme afname van 2001.

Veldhoven (Boerenbond), een lichte afname.

Westerhoven, een lichte verhoging.

Zandoerle, sinds zeven jaar weer geteld en een toename ten opzichte van 2001.

Nestplaatsen in het buitengebied

Tabel 2 geeft het verloop van het aantal nesten van Huiszwaluwen op enkele getelde plaatsen in het buitengebied. De locaties die na 1992 niet meer geteld zijn geweest, zijn uit de voormalige lijst verwijderd.

Tabel 2: Aantal Huiszwaluwen op enkele plaatsen in het buitengebied.

Plaats Jaar	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02
Fabrieken KZM Budelco, Dorplein	--	--	--	--	19	26	28	19	25	28	19	12	19	19	20	--	--	--	--
Achelse Kluis	58	39	53	63	75	83	81	56	46	56	43	--	17	--	--	--	--	--	--
Aanschotse Beemden Eindhoven	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2	4	3	--	5	22	--	--	--	--
Riethoven Veldhovensedijk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8	--	--	--	--	--	--	--	--
Leenderstrijp boerderij Paaldijk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	28	29	11	10	5	--	--	33	27
De Ruijter van Steveninck kazerne	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	7	--	6	--	--	--	--
Leende, Valkenswaardseweg	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8	5	5	1	51
Leende, Strijpsestraat	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	10
Sterksel, Ronde Bleek	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8	30	25	27	18
Totaal	58	39	53	63	94	109	109	75	71	86	102	44	54	34	69	35	30	61	106

Discussie

Het gaat al jaren slecht met de Huiszwaluw. In figuur 1 en tabel 1 is dat duidelijk te zien. Het jaar 2002 lijkt geen jaar van verdere achteruitgang. Als we het aantal nesten uit de plaatsen die zowel in 2001 als in 2002 zijn geteld met elkaar vergelijken is er een flinke vooruitgang te zien van 17%. Mogelijk is deze toename geflatteerd doordat er in Eindhoven in 2002 meer plekken zijn geteld dan in 2001. Als we Eindhoven weglaten uit de vergelijking blijft er toch nog een lichte toename van 3% over.

Op langere termijn is de achteruitgang onmiskenbaar. In figuur 2 wordt dat nog eens geïllustreerd aan het aantal nesten per getelde plaats. Het is een maat die min of meer onafhankelijk is van de telintensiteit. In de onderzoeksperiode van 19 jaar is het aantal nesten per plaats flink achteruit gegaan, van ruim boven de 20 nesten per plaats in het begin, naar net boven de 10 nesten tegenwoordig.

Figuur 2: Gemiddeld aantal nesten van de Huiszwaluw per getelde plaats in de Kempen in de periode 1984-2002.

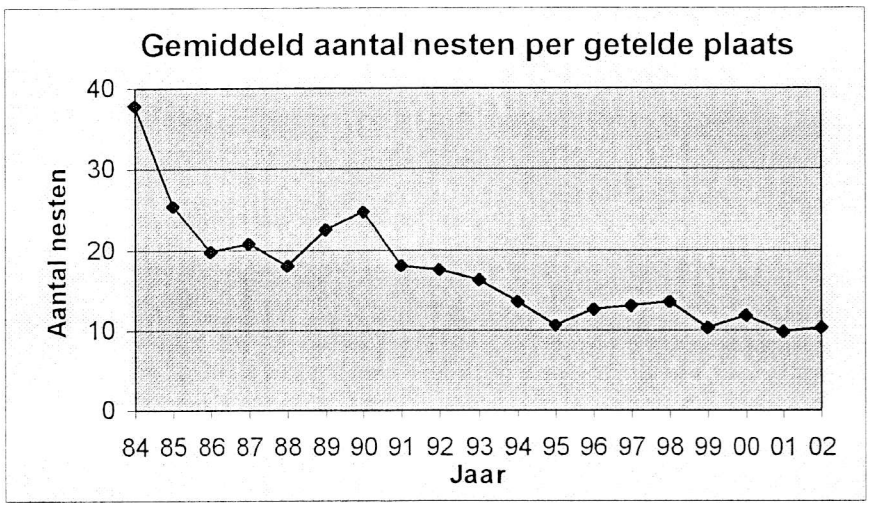

Aandachtgebieden

In de loop der jaren is de populatie ver achteruit gegaan. Voor het jaar 2003 wordt aan de tellers (nog geen telsters!) de vraag voorgelegd, kijk naar specifieke aandachtsgebieden die van belang zijn voor de Huiszwaluw.

- bouwmaterialen in de omtrek aanwezig
- afsteken van nesten
- overstekken in donkere kleuren geschilderd
- wat is er in de omgeving veranderd

Van de 7 personen die in 2001 geteld hebben is er een verhuisd, deze weg gevallen plaats is direct overgenomen en in 2002 zijn er 5 personen bij gekomen. Het kan gezien de niet getelde locaties in tabel 1 alleen nog maar meer worden, daar rekenen we dan ook op!

Dankwoord

Het team huiszwaluwtellers bestond dit jaar uit de volgende personen: Guus Nas, Piet Wuijts, Pieter Wouters, Jan Wouters, Piet van Happen, Fred de Blom, Roel Winters, Geert Engels en Gerrit Vink, Mart van de Broek, Mark Sloendrecht en Wim Deeben.

Literatuur

Veenhuizen, W. 1997. De Huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 1996. Blauwe Klauwier 23(4): 114-116.

Veenhuizen, W. 1998. De Huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 1997. Blauwe Klauwier 24(2): 27-29.

Veenhuizen, W. 1999. De Huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 1998. Blauwe Klauwier 25(1): 5-7.

Deeben, W. 2002 De Huiszwaluw in de Kempen in 2001. Blauwe Klauwier 28(1): 1-3.